

Täysistunto

Torstai 19.10.2023 klo 15.59—20.00

3.3. Suullinen kysymys alueellisesta opintolainahyvityksestä (Hanna Räsänen kesk)

Suullinen kysymys SKT 39/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Keskustan linja on, että Suomi pärjää vain kokonaisuutena. Siksi koko maassa tulee olla työpaikkoja, lähi- ja peruspalveluja, koulutusmahdollisuuksia sekä liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä, siis elämisen edellytyksiä.

Vahvaa aluepolitiikkaa tarvitaan nyt myös Suomen turvallisuuden vuoksi. Venäjä on ja pysyy vieressämme. Siksi meillä ei ole varaa jättää etenkään itäistä Suomea oman onnensa nojaan. [Sanna Antikaisen välihuuto] Tilanne on vakava. Asiat ovat muuttuneet niin perustavanlaatuisesti, että itäisessä ja myös pohjoisessa Suomessa on vaakalaudalla nyt kaikki: ihmisten toimeentulo, yritysten pärjääminen, tulevaisuus. Tosiasia on, että hallitus laittaa liikennehankkeista alkaen paukut pääosin vain eteläiseen ja läntiseen Suomeen. [Eduskunnasta: Ja keskiseen!] Keskustan linja on toinen. Meidän mielestämme alueita tulee kohdella tasapuolisesti.

Yksi itäisen ja pohjoisen Suomen tilannetta helpottava ratkaisu olisi alueellinen opintolainakokeilu. Se olisi nopeasti toteutettava, alueellinen opintolainahyvitys. Onko hallitus valmis toteuttamaan [Puhemies koputtaa] alueellisen opintolainahyvityksen, [Juho Eerolan välihuuto] jonka myötä itäiseen ja pohjoiseen Suomen muuttava nuori saisi osan opintolainastaan anteeksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Bergqvist, olkaa hyvä.

16.35 **Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä kysymyksestä. Hallitus on päättänyt, että tehdään kokonaisuudistus, mikä koskee tätä opintotukijärjestelmää. Tähän kokonaisuudistukseen kuuluu opintotuki, asumistuki, opintolainan määrä, hyvitykset, ateriatuki, koulumatkatuki ja niin edelleen, ja myös perheellisten opiskelijoiden mahdollisuudet opiskella. Tämä kokonaisuudistus käynnistetään jo tämän syksyn aikana, ja olen jo nyt pyytänyt kaikki opiskelijajärjestöt tammöiseen pyöreän pöydän keskusteluun, missä voidaan käydä läpi opiskelijajärjestöjen näkökulmia tähän asiaan jo ennen kuin käynnistetään tämä kokonaisuudistus. [Antti Kurvinen: Ette vastannut kysymykseen!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

16.36 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että alueellinen opintolainahyvitys ei löydy teidän hallitusohjelmastanne. Kulloisellakin hallituksella on aina vastuu maan asioista. Hallitus ei voi toimia umpiossa, siis sen mukaan, mitä hallitusohjelmassa lukee tai ei lue. Poliitiikkaa pitää todellakin tehdä ajassa.

Alueellisen opintolainahyvityksen kokeilemisesta on viime vaalikaudelta yhteinen näkemys yli puoluerajojen. Vastaava ratkaisuhan on käytössä esimerkiksi Norjassa, ja Norjassa se toimii muuten erityisen hyvin. Se tukee osaltaan koko Norjan tasapainoista kehittämistä. Kysehän on siis siitä, että korkeakoulusta tai ammattikorkeakoulusta valmistunut itäiseen tai pohjoiseen Suomeen töihin muuttava nuori saisi opintolainansa anteeksi. Opintolainahyvitys helpottaisi omalta osaltaan myös työntekijäpulaa, ja työntekijäpulahan on itäisessä ja pohjoisessa Suomessa erittäin pitkäaikainen ja myös edelleen paheneva ongelma. [Sari Sarkomaa: Niin on myös pääkaupunkiseudulla!]

Kysynkin hallitukselta: onko teidän vastauksenne itäisen ja pohjoisen Suomen ihmisille todella siis tekemättömyys tai suoranainen selän kääntäminen? Kertokaa siis tässä ja nyt, mitä aiotte tehdä tälle vakavalle tilanteelle. Vastaukseksi eivät riitä selvitykset tai työryhmit tai suunnitelmat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.37 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tämä on kysymys, jolla on myöskin EU-ulottuvuus. Kun puhutaan alueellisesta kehityksestä, niin EU:lla on tässä oma roolinsa. Kun koheesiokomissaari kävi Suomessa vierailulla, niin sekä pääministeri että minä nostimme esille keskustelussa koheesiopolitiikan ja sen, miten meidän tulisi tarkastella sitä nyt uusin silmin Venäjän hyökkäyssodan jälkeen. On minun mielestäni ilmeistä, että jos ihmiset lähtevät Itä-Suomesta, jos rajan läheisyydessä ei asu ihmisiä, jos siellä ei ole elinkeinoja, niin se on myöskin turvallisuuspoliittisesti ongelmallinen asia, ja tämän nostamme esille keskusteluissamme sekä komission että eurooppalaisten kollegojemme kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.38 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että tästä keskustellaan, ja on erittäin tärkeää, että Euroopassa keskustellaan. Kiitän jokaisista ministeriä, joka tämän asian siellä esille ottaa. Mutta keskustelu ei riitä. Tarvitaan myöskin valtiollisia toimia. Meillä oli Itä-Suomi-ohjelma. Valitettavasti nyt ei hallitusohjelmassa näytetä samalla lailla konkreettisesti osoitettavan toimia Itä-Suomeen, ja tässä kyllä huudan apua teiltä, että te toimitte.

Sama on rajaturvallisuuden osalta. Te osoitatte vähemmän tällä hetkellä Rajavartiolaitykselle rahoja, mitä Marinin hallitus osoitti. Tämä turvallisuuskysymys on ennen kaikkea tärkeä, ja tästä haluaisin kuulla. Oletteko valmis tarkastelemaan tuon budjettikirjanne sisältöä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.39 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä esitetyt kysymykset ovat erittäin relevantteja ja aktuelleja, koska olemme sellaisessa tilanteessa, jossa muuttunut maailmanpoliittinen ympäristö vaikeuttaa Suomen asioita monellakin tapaa, mutta se kohtelee myöskin Suomen alueita aika eri tavoin. Ja me havaitsemme sen, että se, miten vaikkapa itäraja on käytännössä sulkeutunut, kyllä vaikuttaa negatiivisemmin nimenomaisesti Itä-Suomen alueelle kuin mitä sitten läntisempään Suomeen, ja tämä on totta kai huomioitava myöskin siinä politiikassa, mitä teemme.

Olemme tekemässä aivan lähiaikoina päätöksiä tulevista aluetukikartoista, myöskin alueellisista yritystuista. Ja kyllä, kun tätä päätöksentekoa on valmisteltu, niin siinä Itä- ja Pohjois-Suomi ovat olleet erityisen huomion kohteena, ja päätöksiäkin varmasti on tiedossa. [Sanna Antikainen: No niin!] Ja kuten tuossa ministeri Adlercreutz äsken totesi, niin myöskin eurooppalainen ulottuvuus on tässä hyvin merkittävä. Pyrimme myöskin Baltian maiden kanssa yhdessä siihen, että vaikutamme EU:n koheesiopolitiikkaan siten, että EU:n itäraja olisi erityisesti huomioitu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

16.40 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella pitää olla EU:n suuntaan konkreettisia vaatimuksia tässä muuttuneessa geopolitiisessa tilanteessa pitkän itärajan maana, Venäjän naapurimaana.

Aluepolitiikka on tänä päivänä yhä enemmän turvallisuuspolitiikkaa. Sillä on paljon meille väliä, onko koko maa asuttu ja elinvoimainen. Mietin kovasti, mitä tästä Itä-Suomen teemasta pohtii puolustusministeri, itäisestä Suomesta kotoisin oleva ministeri Häkkinen nyt, kun Itä-Suomi ei ole saamapuolella hallitusohjelmassa, tai mitä miettii tästä keskustelusta maatalousministeri Essayah, jonka puolueen ohjelmassa tämä opintolainahyvytys oli jo, ja te ette sitä hallitusneuvotteluissa läpi saaneet.

Mutta sen sijaan hallituksen aitiiossa on yksi ministeri erityisen tyytyväinen, varmasti ministeri Ikonen, joka pormestarina lobbasi kovaa vauhtia Suomeen mallia, jossa vain kuusi suurinta kaupunkia merkitsevät. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Jätitte sivuhuomiolle Kuopion, Lahden ja Jyväskylän, laajemman näkemyksen kaikkien Suomen kaupunkien merkityksestä. [Vasemmalta: Tämä on totta!] Kuulisin mielelläni pääministeriltä: mitä, pääministeri Orpo, teille [Puhemies koputtaa] tarkoittaa se, että koko Suomi on tärkeä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.41 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko Suomi on tärkeä. Koko Suomi on tärkeä, ja koko Suomeen pitää luoda elämisen, pärjäämisen edellytyksiä. Koko Suomessa pitää huolehtia myös turvallisuudesta. [Keskustan ryhmästä: Niinhän pitäisi!] Ja nyt se huomio sinne Itä- ja Kaakkois-Suomeen. Se on aivan selvää, että tämä geopolitiittinen tilanne on muuttanut itäisen Suomen turvallisuustilannetta merkittävästi. Se on vaikuttanut aluetalouteen, 10 miljoonaa kuutiota puuta Venäjältä ei tule enää Suomeen, matkailu on loppunut.

Meillä on hallitusohjelmassa selkeä kirjaus Itä-Suomi-ohjelman laatimisesta, jossa tullaan käymään läpi kaikki ne keinot yhdessä Itä-Suomen toimijoiden kanssa, Kaakkois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2023 vp

Suomen toimijoiden kanssa, jolloin me voimme tilannetta auttaa. Mutta kyllä se myöskin niin on, että paras tapa auttaa myöskin Itä-Suomea on se, että Suomessa pistetään asiat kuntoon, että tänne kannattaa investoida, että täällä kannattaa yrittää, että niitä työpaikkoja syntyy myöskin sinne itäiseen ja pohjoiseen Suomeen, kaikkialle Suomeen. Siitä me luodaan ne terveet, kestävät hyvän elämän edellytykset. [Suna Kymäläinen: Rajavartiolaitselle resursseja, ettei tarvitse irtisanoa väkeä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.43 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siinä käsityksessä, että alueita tulee kohdella tasavertaisesti. Keskustan alueelliseen opintolainahyvitykseen suunnittelemaat alakohtaiset ja alueelliset ehdot kuulostaisivat siltä, että voisivat olla vakavalla tavalla yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia. [Annika Saarikko: Ei pidä paikkaansa!] Kysynkin vastaavalta ministeriltä: onko näin? [Eduskunnasta: Se on selvitetty!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Bergqvist.

16.43 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, kun käynnistetään tämä kokonaisuudistus, että käydään huolellisesti läpi kaikkia niitä vaihtoehtoja, mitä löytyy. Se voi olla, että tämä ehdotus, mikä on tullut, on yksi niistä vaihtoehtoista, mutta on tärkeää, että nämä käydään huolellisesti läpi, niin että se tukee meidän opiskelijoita ja se tukee meidän nuoria, ja myös, että se lähtee siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella tulevaisuudessa. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Tärkeintä on, että luodaan uusia järjestelmiä ja uusia mahdollisuuksia. Mitään ei ole pois lukittu, mutta mitään ei ole tässä vaiheessa vielä luvattukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

16.44 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Wallinheimolle haluan alkuun todeta, että tämä asia selvitettiin viime vaalikaudella perustuslakia myöten, eikä alueellisessa opintolainahyvityksessä ole minkäänlaisia laillisia esteitä. Esitys on siellä valmiina, jos hallitus ja ministeri haluavat siihen tarttua. [Sari Sarkomaa: Miksi kepu ei kannattanut tätä viime kaudella?]

Arvoisa hallitus, haluaisin kuitenkin kysyä tästä Itä-Suomen tilanteesta. Teillä on hallitusohjelmassa kauniita kirjauksia pohjoisen Suomen ohjelmasta, itäisen Suomen strategisesta visiosta, mutta hyvä hallitus, näille on varattu nolla euroa. [Antti Kurvinen: Nolla euroa!] Sen sijaan Länsi-Suomen kasvupanostuksiin on varattu 130 miljoonaa euroa. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Nämä ovat varmasti perusteltuja rahoja Länsi-Suomelle, mutta, arvoisa hallitus, miksi te olette tehneet tällaisen arvovalinnan, että Pohjois-Suomi ja Itä-Suomi eivät ole myös oikeutettuja samanlaisiin, myös taloudellisiin, panostuksiin kuin Länsi-Suomi? Eikö tämä olisi tasa-arvoista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä. [Ben Zyskovicz: Nyt kuunnelkaa!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2023 vp

16.45 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kulmuni antaa kyllä nyt hieman väärän todistuksen siitä, kuinka tämä tukipolitiikka käytännössä menee, valitessaan vain tietyt ohjelmat ja niihin liittyvän luvatus rahoituksen. [Antti Kurvinen: Selittäkää!]

Kun katsotaan tukipolitiikan kokonaisuutta esimerkiksi aluetukikarttaa katsomalla, niin kyllähän itse asiassa nykyisessäkin tilanteessa Itä- ja Pohjois-Suomi siinä varsin vahvasti hyötyvät. [Antti Kurvinen: EU:n aluetukia!] Mutta kysymyksessä sitten, kun puhutaan tästä kokonaisuudesta, mitkä tulevaisuuden askelmerkit ovat, niin totta kai tässä tilanteessa — missä me olemme, missä turvallisuuspoliittinen ympäristömme on muuttunut — itäisen ja pohjoisen Suomen asioiden täytyy olla aivan erityisessä ja uudellakin tavalla huomiolla. Mutta jos halutaan luoda kestävää hyvinvointia, niin se ei voi perustua kuitenkaan pohjimmitaan pelkästään siihen, että maksetaan tukia [Katri Kulmunin välihuuto] vaan myöskin kunkin alueen omien vahvuuksien identifiointiin, niiden tukemiseen, sen auttamiseen, että investointeja saadaan kaikkialle Suomeen. Tämä tulee olemaan varmasti myöskin läsnä hyvin keskeisellä tavalla siinä teollisuuspoliittisessa strategiassa, jonka hallitus tulee laatimaan ja joka ensi vuonna valmistuu. [Hälinää — Perussuomalaisten ryhmästä: Selvää puhetta! — Sheikki Laakso: Pajatso on tyhjä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

16.46 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itä- ja Pohjois-Suomi on erityisessä tilanteessa. Nato-rajaa on noin 1 340 kilometriä. Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Adlercreutz toi meille kaikille, koko Suomen kansalle ja ministeri Rydmanin vahvistamana koko Euroopalle: rautaesirippu on laskeutunut, ja kaikki kaupalliset ja valtiolliset yhteistyömahdollisuudet tulee hyödyntää. Se on Pohjolan, Euroopan ja koko läntisen maailman etu.

Arvoisa eurooppa- ja omistajaohjausministeri: mitä hallitus tekee paremman edun ajamisen eteen, että läntinen maailma ja Euroopan unioni tulevat konkreettisesti Itä- ja Pohjois-Suomen avuksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.47 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Meillä on EU-vaalit ensi kesänä. Sen myötä aloittaa työnsä uusi parlamentti, uusi komissio. Parhaillaan tehdään vaikuttamisstrategiaa sekä tämän komission loppukauden työn suhteen että tulevan komission työn suhteen.

Tästä koheesiopolitiikasta ollaan puhuttu nytten, ja itse ajattelen, että erityisesti koheesiopolitiikan suhteen on nähtävä se ihan uusi turvallisuuspoliittinen tilanne, jossa olemme, ja Suomen uusi tilanne myöskin sillä kartalla. Euroopan pitäisi kokonaisuutena nähdä sen raja-alueen aivan erityinen luonne. On mielestäni ihan selvää, että meidän edun mukaista tässä olisi painottaa nimenomaan näitä turvallisuuskysymyksiä, kun yritämme itse sitten vaikuttaa EU:n tulevan [Puhemies koputtaa] komission koheesiopolitiikkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2023 vp

16.48 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Teitä, ratoja ja muita väyliä pitäisi laittaa kuntoon koko Suomessa, kuten hallitusohjelmassa luvataan. Etenkään itäistä Suomea ei saisi jättää oman onnensa nojaan. Vahvaa aluepolitiikkaa tarvitaan myös maamme turvallisuuden tähden. Ministeri Adlercreutz, olette oikeassa, asuttu raja on turvallinen raja. Ei ole oikein, että hallituksen päätöksillä uusia liikennehankkeita tulee vain eteläiseen ja läntiseen Suomeen. Hallituksen päätöksiä lukiessa koko itäiselle Suomelle olisi tulossa vain yksi tiehanke Pohjois-Savoon, yksi junaradan kehittämishanke Etelä-Karjalaan ja suunnitteluraha yhdelle raidehankkeelle. [Katri Kulmuni: Onko reilua?] Sen sijaan hallituksella on varaa käynnistää asiantuntijointen hukkainvestoinniksi arvioima mutta pääministerille rakas Turun tunnin junahanke, jopa valtion tuotavaa omaisuutta myymällä.

Kysynkin pääministeriltä: miksi hallituksenne on kääntänyt selkänsä koko itäiselle Suomelle? Ja kysyn: [Puhemies koputtaa] haluatteko te, että Kainuun rajaseudun asukkaat muuttavat Turun junaradan varteen? [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.49 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos katsoo hallituksen raidepolitiikkaa, niin tämän kuuluisan läntisen radan osuus on neljä ja puoli sataa miljoonaa, pääradan kunnostamiseen pääkaupungista sinne Kolariin asti on muistaakseni viisi ja puoli sataa—kuusi sataa miljoonaa, itäisiin raiteisiin, Savon rataan ja Karjalan rataan, yli kaksi ja puoli sataa miljoonaa, vt-vitoseen 140 miljoonaa. [Antti Kurvinen: Ei ole budjetissa!]

Kun tähän pistetään vielä lisäksi se, että me käytämme erittäin suuret panokset korjausvelan purkuun, joka tulee koko maahan ja jossa alempaa tieverkostoa parannetaan, ja kaikki muut liikennehankkeet, joista vielä päätetään hallituskauden aikana, niin on aivan väärin väittää, että itäiseen tai pohjoiseen Suomeen ei ole tulossa liikennehankkeita. Jos pohjoista Suomea vielä miettii, Kolarin radan sähköistäminen, Oulu—Liminka-kaksoisraide ja niin edelleen. Eli kannattaa perehtyä asioihin.

Kysymyksen käsittely päättyi.